

РОБИН СКОТ УИЛСЪН ПОДМЛАДЯВАНЕТО НА МИСИС ЕДМИСТЪН

Превод от английски: Лиляна Енева, 1987

chitanka.info

Рано сутринта един вторник в края на май мисис Едмистън се събуди с пулсираща болка във венеца долу вдясно, където, доколкото знаеше, нямаше зъби от 1985 г., когато ѝ направиха протеза. Опипа подутината с език, по-скоро учудена, отколкото измъчена от избледнялото, но все още незабравено усещане.

— Глупости — каза тя, като измъкна слабото си тяло изпод тънката нощница от перкал, която миналата Коледа внучката ѝ космонавт ѝ бе подарила.

В разговор с другите обитатели на старческия дом „Крествю“ винаги изтъкваше разликата между тази внучка, внучката хирург от „Джонс Хопкинс“ и внучката хирург от Джорджтаун. Знаеше, че твърде много се хвали с внуците си, но изслушваше внимателно разказите и на другите с ясното съзнание, че този обмен на досада е емоционалната разменна монета на старите хора.

— Глупости и пак глупости — избъбра тя, като се загръщаше в детския пеньоар. Той ѝ прилягаше по-добре от всичко, което бе купила досега от „Бонуитс“. — В най-добрия случай ще загубя половин ден, за да отида до Чико и да чакам при проклетия зъболекар.

От време на време мисис Едмистън си позволяваше лукса да си говори на глас. Защо не? Тя бе достатъчно стара. Но никога не прекаляваше и сега продължи монолога си наум.

Не искам да крада от времето за проекта. Те може още да не са си набавили всичко необходимо. Франк ще трябва да свърши сам толкова много неща. Наближава денят на голямото изпитание и може да имат нужда от мен. Боже, колко е хубаво някой да има нужда от теб! Но трябва да взема мерки срещу болката, за да не се засили.

Както предвиждаше, мина половин ден, докато седне на зъболекарския стол в университетската клиника в Чико.

— Как се чувстваш днес, Елън? — попита я зъболекарят, като погледна картоната ѝ. — Аз съм д-р Зиф. Отвори устата широко, ако обичаш.

Мисис Едмистън не си отвори устата широко.

— Как е малкото ви име, д-р Зиф? — попита тя с равен глас.

Зиф остави огледалцето.

— Хм, Уилям. Защо питате?

— Защото, ако смятате да ме наричате Елън, аз ще ви казвам Били Бой. — И като каза това, тя се отпусна назад в стола, затвори очи

с търпеливостта, която е едно от малкото блага на старостта, и отвори устата си колкото може по-широко.

Както винаги, стремеше се да не мисли за униженията, на които човек се подлага, когато посещава зъболекари и гинеколози, и отново си припомни необикновените и изумителни събития от последните три седмици — без съмнение най-вълнуващият период в живота ѝ, ако не се смятат първите години на любовта, брака и раждането на децата. Тези три седмици може би бяха дори още по-вълнуващи.

Чудото стана в първите дни на май, в една петъчна сутрин, която по нищо не се отличаваше от всички други през шестте години, откакто живееше в „Крествю манър“. След като се събуди, пристъпи бодро към обичайната инвентаризация на старческите си болести: артрит в левия лакът; коленете, изкривени под ъгъл, достоен за зародиш в майчината утроба; сърбежа по сухата кожа между лопатките; влажните очи. Провери всички точки по списъка, но не като някоя хипохондричка, а просто за да се увери, че не са се появили нови страдания и че няма нови сигнали за допълнителната разруха, която накрая неизбежно щеше да настъпи.

В сутрините имаше нещо, което ѝ напомняше за краткотрайните опити да си извоюва независимост — например когато децата вече живееха отделно и Ханк бе приел да стане декан, като се потопи в работа и струпа върху нея бремето на досадни нови обществени задължения. Тогава тя бе започнала да се учи да управлява самолет. Сякаш в опита си да се откъсне за малко от земното притегляне можеше да избяга от всичко досадно в живота си. Сега тя гледаше на утринния си ритуал като на последна проверка преди полет.

След като закуси и побъбри с приятеля си Франк Бруър, мисис Едмистън — както правеше през повечето майски утрини — отиде в градинката си с размери 90 см на 1,80 м, точно под прозореца на стаята ѝ. Толкова яростно бе настоявала за тази градинка, че управителят на дома и градинарите мексиканци накрая отстъпиха, въпреки че правилата изрично забраняваха това.

— Това е най-интензивно обработваната земя в цяла Северна Калифорния — заяви веднъж пред Франк. — По-интензивно, отколкото в Китай или по онези хидропонни методи, за които четем

напоследък. С тази разлика, че не използвам човешки изпращания за тор.

— Само така, Ели — одобри Франк. — Щом искаш да ям от зеленчуците ти. — Едрото му и открито лице с неправилни черти цъфна в похотлива усмивка. Понякога и двамата съжаляваха, че не са достатъчно здрави, за да може усмивката да бъде последвана от по-енергични действия.

— Страшно обичам тази твоя грубоватост, мила, а през дългия си и до голяма степен пропилян живот никога не съм минавал за прекалено придиричлив. Не понасям обаче измамата при игра на карти, малтретирането на деца, повторното постъпване на военна служба в който и да е род войски и торенето с човешки изпращания. Дяволски се радвам, че вече не съм на служба във военновъздушните сили и че ти не си вече дете. — И на лицето му отново се появи похотливата усмивка.

В градинката, разположена на 1,60 квадратни метра тлъста глинеста почва, под майското слънце цъфтяха ранни пиперки. Стъблата на последния грах жълтееха и съхнеха. Имаше още млад бял боб, който зрее през юли, сорт дребни и сорт едри домати и сливи, от които през септември мисис Едмистън би приготвила сос за спагети, ако все още разполагаше с кухня, в която да готви.

И изведнъж, в тази ранна майска утрин в градинката се появи нещо съвсем различно. Леко потънал в ситната рохкава пръст — която крехката старица бе грижливо обработила и почистила от паднали листа и камъчета, — лежеше дълъг и тънък, лъскав метален цилиндър със симетрични конусовидни краища, странен отломък от златната слънчева светлина над Сиера.

Първата ѝ мисъл бе: „Никога не съм виждала толкова дебела кука за плетене.“ Втората: „Нещо е паднало от онези самолети, които непрекъснато кацат и излитат от базата «Бийл»“. Третата: „Странен и красив предмет. Мисля, че е повреден и не прилича на нищо, което някой някога е виждал на Земята. Може да е опасно, но трябва сама да го разгледам по-подробно.“

Коленичи до странния предмет и с ръце, треперещи от вълнение, разрови пръстта, хвана го в двата края и го повдигна. Беше изненадващо тежък. Помисли си, че телата имат своеобразна

естествена плътност. „Никога не съм виждала толкова малък и толкова тежък предмет. Но не е чак толкова тежък, че да не мога да го нося.“

Положи внимателно цилиндъра в торбата от лико, където бяха градинарските ѝ инструменти, и — с ръка, увиснала от тежестта, с изкривени рамене и с торба, която се удряше силно в дясното ѝ коляно — отнесе предмета в слънчевата си стая. Предпазливо го постави на масата, на която бродираше, под осветената лупа, закрепена за ръба (подарък от внучката хирург от Джорджтаун).

Ръкоделието, както и градинарството, беше много важно за мисис Едмистън — единството на десена, пръстите, копринения конец и иглата беше като магията на семената, слънцето, водата и пръстта. Ръководството на „Крествю“ едва търпеше градинката ѝ. Но още по-тежко понасяше сложните ръкоделия с ярки цветове, които понякога се появяваха в рамки върху стените на някои от по-безцеремонните обитатели на дома.

Върху дългия 60 сантиметра цилиндър 15-те сантиметра в обсега на лупата бяха осеяни с миниатюрни вдлъбнатини и резки, обезцветени места от нагрят метал и сложна плетеница от линии и сенки, фини като патината върху чисто сребро, които не бяха в никакъв случай произволни.

— О, не, не са произволни — помисли си мисис Едмистън, чието вълнение бе станало почти непоносимо. — Не са произволни, а очертават люкове, отвърстия за скачване, работни шахти и невидимите барелефи на монтирани върху повърхността вдлъбнати антени.

На места имаше ясно очертани тъмни ивици и върху тях — ако зрението ѝ бе по-остро или лупата — по-силна, и ако можеше да разбере езика (ако изобщо имаше език) — сигурно щеше да разчете надписи от рода на „Няма стъпало“ или „Да се използва само гориво JP 86“.

Намери Франк заспал в инвалидния стол близо до басейна. Всяка сутрин той плуваше до изтощение, сякаш решен да подчертае разликата между мускулестото си тяло и изтънелите крака. Той обичаше да казва: „Дявол да го вземе, всичко важно по мене работи нормално. Само вече не мога да правя доставки по домовете.“

Събуди се от допира на ръката ѝ и моментално се ориентира, като хората, с успех упражнявали професии, които предвиждат тежки наказания при неспособност за ориентиране.

— Франк, ще дойдеш ли за малко в стаята ми? Искам да ти покажа нещо. Нужно ми е... — гласът ѝ секна от възмущение.

Усмивката му беше усмивка на сатир.

— Дявол да го вземе, Ели. От три години чакам тези думи. Дръпни се от пътя ми!

С енергично движение на широките се рамене той подкара стола през вътрешния двор покрай басейна и по коридора към стаята на мисис Едмистън. Тя изприпка след него с най-голямата бързина, на която беше способна. Настигна го пред вратата, отключи стаята и безмълвно посочи работната си масичка и цилиндъра.

Франк придвижи стола си напред, нагласи лупата и се вторачи — както се стори на мисис Едмистън — в продължение на минути. Накрая подсвири тихо, с дълъг протяжен звук.

— Истинско е, нали, Ели? — попита той, като се извърна и погледна нагоре към нея. Седнал, беше почти толкова висок, колкото и тя, изправена до него. — Нали не е някоя джунджурия от внучката ти космонавт? Това е нещо, което никой от моите познати не може да изработи или фалшифицира. Искам да кажа, бихме могли да се заблудим и да кажем „Брей, какъв чудесен модел е направило някое дете“, но от друга страна, прекалено стари сме, за да проявяваме престорена недоверчивост.

Тя смяташе, че той е извънредно мъдър.

— Спомням си, че през 80-те години, когато Ханк се пенсионира и се опитваше да започне отново да преподава математика, онова, което проповядваше оня, как му беше името — Манделброт, — нещо за фракталите, беше станало общоприет термин. Едва ли щях да повярвам толкова бързо, ако не бях слушала толкова много да се говори за симетрията на мащаба. Това е същото, нали Франк? Искам да кажа, че ако това нещо беше дълго колкото три жилищни блока и широко колкото „Боинг-787“, веднага щяхме да повярваме, нали?

Франк кимна и гъстата му сребърна грива ѝ напомни за ранното оплешивяване на Ханк и за мъката, която му бе причинило.

— Вярваме — каза той, — но това може и да е илюзия. Нечий хитър номер. Неведнъж са ме лъгали досега. Но това... — той повдигна единия край на цилиндъра и усети необикновената му тежест — мисля, че не е илюзия.

Завъртя колелата на стола на половин оборот назад и се отдалечи от масата, като се обърна с лице към мисис Едмистън.

— Какво да правим сега обаче? Може да е опасно. Защо е тук това нещо? Ако е това, на което прилича, на малък дяволски космически кораб — трудно изрече последните две думи, — какво има в него? И какво иска това, което е в него? Завоевание? Помощ? Стари златни монети, ром и туземни момичета, а? — И отново се появи похотливата усмивка на сатир.

— Какво губим, ако разберем? — Гласът на мисис Едмистън прозвуча тихо, почти недоловимо.

Той я погледна. Остеопорозната гърбица и слабичките рамене, милото набръчкано лице, което бе обикнал с кротка и всеотдайна обич. Сега то бе озарено от вълнение, каквото не бе виждал върху него досега.

— Да видим дали можем да изпратим някакво съобщение на тези приятели.

Мисис Едмистън се ухили съучастнически.

— По какъв начин? С три почуквания с молив? За да им съобщим, че сме на третата планета и така нататък? Това съм го чела милион пъти в научната фантастика.

— Не — Франк поклати глава. — Едва ли се интересуват на коя планета се намираме, или в коя забутана звездна система. Трябва само да им съобщим, че тук има относително разумни същества и че сме готови да преговаряме, да им помогнем или да им осигурим туземни девойки, ром и кожи или каквото друго поискат.

— Та, та, та, та-а — изтананика мисис Едмистън. — Петата симфония на Бетховен. Музикалните ноти трябва да ги убедят, че сме излезли от неолита.

— Не говори за неолита, моля те! Но всъщност мисля, че тези приятели са доста стари.

— Как така?

— Да допуснем, че са знаели, че пътуват към нас, случайно или не. Трябвало е да пътуват около 80 или 90 светлинни години, като преминават през сигнали на радиопредавания и се учат от тях. Кога се разпространиха радиопредаванията, около 1920 година ли? Значи преди 85 години или нещо такова. А телевизията се появи през 40-те години. Като се вземе предвид мястото, откъдето идват, скоростта, с

която пътуват, и степента им на интелигентност, те могат да знаят твърде много за нас.

— Наистина знаем много — чу се тенекиен гласец, който беше монотонен, но не механичен. — Ние не ви заплашваме, а ви молим да ни помогнете да направим някои поправки. Разчитаме на доброжелателството, което изглежда част от вашата цивилизация. Вярваме, че ще можем да ви се отплатим по подходящ начин.

— Боже мой, Ели? — промърмори Франк.

След това, като се обърна към лупата и към тенекиения гласец, който идваше изпод нея, запита: „Ако не купувате стари златни монети, ром и туземни девойки, какво продавате?“

Така започнаха трите седмици. Тенекиеният гласец товареше двамата старци с поръчки. Франк направи десетина тайни експедиции до работилницата, аптеката и пералнята и открадна малки количества парафинов дестилат, воден разтвор на хипохлорит, бензин, смазочно масло, дестилирана вода и стотици други химични съединения, главно, както забеляза, сложни въглеродороди. Пълнеше с тях празни шишенца от лекарства, които просеше от зачудени познати в целия „Крествю“. Пускаше в джобовете си медни щифтове, парчета галванизирани мрежа за сита, счупен цифров електроизмервателен уред, припой, жичка от счупена електрическа крушка и всичко трупаше върху масата в стаята на мисис Едмистън.

Старицата беше по-подвижна и през ден вземаше автобуса до пазара „Ороувил“, като изпълняваше поръчки по списъци. Купи тетрафлорметан, тринатриев фосфат, нейодизирана сол, кухненски чук за месо, моносодиев глутамат и батерии за писалки-фенерчета. Специализира се в четенето на етикети. Към растящия куп върху работната масичка прибави и собствения си годежен пръстен с диамант и една нощ стоя заедно с Франк, докато няколко оканаи — работещи на светлината на ярките крушчици, които бяха поставили под лупата — демонтираха пръстена и предпазливо промушиха скромния камък с 33 върха през най-широкия товарен люк на кораба. Не се сети да изпита съжаление или носталгия, въпреки че за нищо на света не би се разделила с венчалната халка, която от носене беше съвсем изтъняла.

Много често, след като оканаите бяха инспектирали някой от даровете, тенекиеният гласец обявяваше, че той не е съвсем подходящ

за целта, и тогава старците отново се втурваха да тършуват.

Късно — след нощния сеанс с тенекиения гласец, когато се опитваха да преобразуват нуждите му в материали, които знаеха, че могат да набавят, след трудното понякога отстраняване на невероятното количество отпадъци, което оставаше след работата по проекта, и преди Франк да завърти колелата на стола си и изтощен да отиде да си легне, — късно през нощта те се усмихваха един на друг. Чудеха се кога и как ще свърши всичко и нямаха нищо против то да продължи още малко. Знаеха, че нищо така невероятно интересно няма да им се случи вече.

— Хм, интересно, мисис Едмистън — възкликна доктор Зиф. — Честна дума, досега не съм виждал такова нещо. Ще прегледам и рентгеновите снимки, но изглежда, че развивате необикновен вид одонтобласт. Това е невъзможно, разбира се. Сигурно е недоразвит и непоказал се трети кътник — или пък мъдрец, който се е преместил.

— Как така? Абсолютно сигурна съм, че ми извадиха всички зъби още когато бях млада, между 20 и 30 години.

— Трябва да е мъдрец, мисис Едмистън — д-р Зиф се усмихна снизходително. — Другата възможност е току-що да сте навършили 6 години и да ви расте първият постоянен кътник.

— Значи това е наградата, подходящият начин — мислеше си мисис Едмистън, докато автобусът за стари хора я отнасяше от горещата долина към „Крествю“. — Това обяснява напълняването ми, здравия ми сън по 10–12 часа непрекъснато, по-опънатата кожа, новата мекота... — Тя хвана гънка набръчкана кожа върху ставата на безименния си пръст, после я пусна и загледа как бавно, но сигурно кожата се заглаждаше със задоволителна еластичност.

„Ще знаят ли кога да спрат? — каза си тихичко. — А какво ли става с Франк?“

Пристигна в „Крествю“, когато първата смяна привършваше вечерята. Избърза пред опашката и натрупа чинии върху таблата, за да утоли необичайно големия си апетит. След това се отправи към мястото, където обикновено сядаха с Франк. Той я поздрави, като се надигна от стола, и, подпрян с единия си крак до масата, я обгърна със силната си ръка през крехките рамена.

— Как беше при зъболекаря? Има ли някакви проблеми?

— Остави сега зъболекаря! Какво ти е, та си така изправен?

— Дявол да го вземе, Ели, не зная. Напоследък се чувствам доста добре, може би лечението помага.

— Какво лечение? Ти не си се лекувал от 1998 година. Сам ми го каза веднъж.

— О, лекувам се. През последните три седмици. Ти също се лекуваш, нали? Не разбираш ли? Боже, то си личи само като те погледна!

Тогава тя седна и хвана ръката му, докато той, все още с известна мъка, седна на стола си.

— Франки, за пръв път изпитвам страх.

— Защо? Ами ако те ни се отплащат, като връщат назад проклетия часовник на живота ни? Има ли нещо друго, което да желаш силно? Виждаш ли се да се отправиш на пътешествие отвъд Луната, ако ни дадат два безплатни билета? Боже мой, Ели, с всеки изминат ден ти се разхубавяваш, а пък аз почвам да се готвя да правя отново доставки по домовете.

„Ако можеха да затворят в бутилка похотливата му усмивка“ — мислеше си мисис Едмистън.

— Какво, Франк, правиш ми предложение за нещо, два месеца след като навърших 83 години?

Похотливата усмивка бе изчезнала.

— Не, Ели, не ти правя предложение за нещо. Правя ти предложение за женитба.

За това не се бе сетила. Беше неподготвена. Твърде отдавна се бе простила с подобна мисъл. По-лесно можеше да приеме необикновените събития през последните три седмици, отколкото перспективата за нещо ново във взаимоотношенията ѝ със света, за нещо извън ръкоделието, градинарството, свято пазените спомени, извън един познат и ясен Франк, извън „Крествю“ и бавното, но сигурно пресъхване и закърняване на всичко.

Би ли могла отново да повярва, че тя самата е център, а не само възпява копринения конец, слънчевата светлина и... семената?

Поклати глава объркана. Не знаеше какво иска, знаеше само, че не желае и няма да позволи, дявол да го вземе, на нейната възраст да ѝ никнат нови зъби.

Публикувано в сп. „Наука и техника“, бр.48-49/1987 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.